
Klimaafgifter

Positionspapir

Udarbejdet af:

Rådet for Grøn Omstilling, IDA, Greenpeace, DM
Tovholder Christian Ege Jørgensen, Rådet for Grøn Omstilling.

Broen til fremtiden

Alliance for en grøn og retfærdig omstilling

28. marts 2023

Broen til fremtiden er:

Blik & Rør, Byggefagenes Samvirke, Danmarks Lærerforening, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Musiker Forbund, Dansk Skuespillerforbund
DM, Dansk Psykolog Forening, Danske Bioanalytikere, Danske Fysioterapeuter, Ergoterapeutforeningen, Farmakonomforeningen
FOA, Finansforbundet, FAOD - Forbundet Arkitekter og Designere, Forbundet Kultur og Information, FADL - Foreningen af Danske Lægestuderende
GL - Gymnasieskolernes Lærerforening, IDA - Ingeniørforeningen i Danmark, JA - Jordbrugsakademikerne, Kommunikation og Sprog
Merkonomerne, PROSA, Serviceforbundet, Cyklistforbundet, Danmarks Naturfredningsforening, Danske Studerendes Fællesråd,
Forskernes Klimanetværk, Greenpeace, Klimabevægelsen, Læger for klimaet Mellempfolkeligt Samvirke, Rådet for Grøn Omstilling, Vedvarende Energi.

Klimaafgifter

En af flere vigtige forudsætninger for en grøn og retfærdig omstilling er, at forureneren betaler. Økonomisk tilskyndelse igennem afgifter er derfor en del af den klimavenlige adfærd.

Derfor mener organisationerne bag Broen til fremtiden, at Danmark skal indføre høje og ensartede klimaafgifter. Det vil sige afgifter på udslip af samtlige drivhusgasser, som f.eks. CO₂ og metan. Det er den billigste måde at opnå klimamålene på, og det sikrer, at forureneren betaler for den skadevirkning deres udledninger medfører. Ved at bruge provenuet fra klimaafgiften, kan vi værne om beskæftigelse og den sociale sammenhængskraft. Det betyder, at velfærd, lighed og grøn omstilling kan gå hånd i hånd.

Generel holdning til klimaafgifter

En høj og ensartet klimaafgift:

- er - med den rette udformning - det mest retfærdige værktøj til at sikre omstillingen.
- Vil sikre, at det er forurenerne, der betaler for deres egen udledning.
- vil gøre, at det klimavenlige valg bliver billigere end det klimabelastende valg, og vil derfor understøtte et mere klimavenligt forbrug og adfærd samt udvikling af renere teknologi.
- er ikke et quick-fix på klimakrisen, men et nødvendigt rammevilkår for at sikre en omkostningseffektiv omstilling. Afgifter kan ikke stå alene, for på mange områder er der brug for yderligere lovgivning. En afgift kan primært påvirke udslip ved produktion i Danmark og af varer forbrugt i Danmark. Det kan i nogen grad også påvirke international flytrafik til og fra Danmark (se nedenfor), men det kan i praksis ikke bruges på international godstransport på skib, heller ikke selv om det sker på danskejede skibe. Dette skal reguleres internationalt.

Udformning af afgiften

- Der skal indføres en høj, ensartet klimaafgift startende fra mindst EU's kvotepris og stigende til et højt og ensartet niveau i 2030, som Klimarådet også har anbefalet.
- Afgiften kan og skal udformes så den ikke har en social slagside. En klimaafgift vil betyde, at nogle arbejdspladser bliver udfaset. Det er en forudsætning for den grønne omstilling, og vi skal ikke modarbejde den udvikling, men sikre at den sker socialt retfærdigt - vi skal ikke beskytte stillinger, men de mennesker der besidder stillingerne. En del af provenuet fra afgiften må derfor gå til at gøre omstillingen retfærdig, herunder til at skabe sikkerhed for nye grønne job, til at sikre videreuddannelse, og til at kompensere dem der har færrest økonomiske og uddannelsesmæssige ressourcer. Provenuet skal derimod ikke bruges til at støtte opretholdelse af sort produktion.
- Afgiften bør omfatte alle brancher - industrier, transport, landbrug osv. - og alle drivhusgasser (CO₂, metan osv.). Det gælder f.eks. også flaring i Nordsøen,¹ indenrigsflyvning og afbrænding af al træbiomasse. Den bør også omfatte udenrigsflyvning, gennem indirekte afgifter, såsom passagerafgifter eller afgangs- og ankomstafigifter. Dette bør på sigt erstattes af brændstof-/klimagas-afgift, sandsynligvis på EU-plan².

¹ Flaring er et udtryk for afbrænding af en lille del af den gas, der hentes op af undergrunden. Det sker af sikkerhedsmæssige hensyn via såkaldte flare-tårne.

² Det er fastsat i EU-retten, at afgifter på flybrændstof kun kan fastsættes på EU-plan, og dette tolkes i dag som at det også gælder for CO₂-afgift på fly, da denne afhænger af brændstoffet

- ✎ Et vigtigt princip i en klimaafgift er ensartethed, og derfor skal der ikke gives store afgiftsrabatter til de største udledere. Hvis der gives store rabatter til de største udledere, gør det omstillingen dyrere, gør afgiften mindre effektiv og koster flere arbejdspladser. Derfor må afgiften gøres så ensartet som muligt.
- ✎ Hvis særligt konkurrenceudsatte virksomheder får reduceret deres udledningsafgift, bør det modsvares af en produktafgift³ på de pågældende produkter. Hvis der eksempelvis indføres et bundfradrag til virksomheder, der er særligt konkurrenceudsatte og samtidig har stor klimapåvirkning, bør fradraget modsvares af forbrugsafgifter (som vi kender fra eksempelvis sukkerafgiften) på de mest klimabelastende varer, f.eks. kød, ost og smør⁴. Da forbrugsafgifter også lægges på importerede varer, vil det modvirke unfair udenlandsk konkurrence og tilskynde forbrugerne til klimavenlige valg. Det vil kun være nødvendigt at bruge dette virkemiddel i få brancher som kød- og dele af mejerisektoren (smør og ost).
 - Tilsammen skal udlednings- og forbrugsafgift svare til den fulde afgift, som pålægges i andre brancher. Det betyder, at alternativer til de mest klimaskadende varer får bedre konkurrencevilkår og dermed fremmes brugen af disse, f.eks. fremmes plantebaserede fødevarer i forhold til kød, ost og smør.
 - En kombination af udledningsafgifter og produktafgifter vil fortsat give individuel tilskyndelse til virksomhederne til at reducere udledningerne, som følge af udledningsafgiften. Fordelingen mellem udlednings- og forbrugsafgift skal afgøres af, hvor konkurrenceudsat branchen er – jo mere konkurrenceudsat, jo større andel forbrugsafgift. At åbne for en kombination af produktafgift og udledningsafgift, vil modvirke tendensen til at sætte en lav udledningsafgift for at undgå udflytning af produktion⁵.
 - En produktafgift vil ramme danskproducerede og tilsvarende importerede varer ligeligt og dermed fastholde lige konkurrencevilkår, og strider dermed ikke imod EU-retten. Der er præcedens for at EU-medlemslande nationalt kan fastsætte sådanne afgifter, blot de ikke diskriminerer importerede produkter ift. danskproducerede.

³ Kaldes også forbrugsafgift – det er i praksis det samme

⁴ Kød, ost og smør er de væsentligste fødevarer, hvis udslip af klimagasser ligger højere end 4 kg CO₂e pr. kg produkt. Med ost menes her såkaldt gul ost (skæreost), feta og brie, men f.eks. ikke hytteost

⁵ Som vi så det med første fase af CO₂-afgiften (på industri) hvor man gav en meget lav afgift på den mineralogiske industri (cement, tegl m.v.) for at beskytte denne mod udenlandsk konkurrence.